

GEBELİK ÖNCESİ VE GEBELİKTE BEBEĞİN CİNSİYET SEÇİMİNE YÖNELİK UYGULAMALARA İLİŞKİN KADINLARIN GÖRÜŞLERİ
WOMEN'S VIEW REGARDING THE PRACTICES FOR GENDER SELECTION OF INFANT BEFORE OR DURING PREGNANCY

Eda CANGÖL*
Nevin Hotun ŞAHİN**
Seda SÖĞÜT***

Öz

Çalışmada kadınların gebelik öncesi ve gebelikte bebeğin cinsiyet seçimine yönelik uygulamalara ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Tanımlayıcı tipte bir çalışmadır. Çalışmaya, İstanbul'daki üç büyük ilçenin Merkez Aile Sağlığı Merkezlerine (ASM) başvuran ve çalışmaya katılmayı kabul eden 18 ve üzeri yaşta 279 kadın dahil edilmiştir. Veriler literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan 18 soruluk bir soru formu kullanılarak yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Katılımcılara araştırmacılar tarafından, araştırma hakkında bilgi verildikten sonra anket formunun ön yüzünde bulunan Bilgilendirilmiş Onam Formu imzalatılarak, gönüllü olurları alınmıştır. Veri toplama formunun uygulama süresi yaklaşık 10-15 dakika sürmüştür. Veriler SPSS 16.0 paket programı kullanılarak % (yüzde) ve ki kare testi ile değerlendirilmiştir. Katılımcıların %36'sı 18-24 yaş aralığındadır. Katılımcıların çoğunluğu 78 (%28) ilköğretim mezunudur. Kadınların 248'i (%89) evli olup, büyük çoğunluğu 92'si (%33) iki çocuk sahibi olduğunu belirtmiştir. Kadınların 19'nun (%7) gebelik öncesi dönemde doğacak çocuğun cinsiyetini seçmek üzere herhangi bir uygulama bildiği, sadece 4'ünün (%1) herhangi bir uygulama yaptığı, yalnızca 4'ü (%1) bu uygulamanın işe yaradığını düşündüğü belirlenmiştir. Gebelikte ise cinsiyeti önceden tespit etmek üzere herhangi bir uygulama bilen 24 (%9), uygulama yapan ve işe yaradığını düşünen iki (%1) kişidir. Katılımcıların 104'ü (%37) ilk doğan çocuğunun cinsiyetinin kız olmasını istediğini ifade etmiştir. Birden fazla çocuk sahibi olmayı isteyen kadınların 138'i (%49) doğacak çocuklarının cinsiyeti için tercih bildirmemiştir. Eşit sayıda kız erkek çocuk sahibi olmayı tercih edeceklerini bildirenler 106 (%38) kişiydi. Sadece erkek çocukları olmasını (n=6;% 2), erkek çocuk sayısının kızlardan daha fazla olmasını (n=5; %2) tercih edeceklerini bildirenler azınlıkta idi. Katılımcıların çoğunluğu (n=250;%90) doğacak çocuğunun cinsiyetini seçmek üzere, ücret karşılığında verilebilecek bir hizmeti almak istemeyeceğini bildirmiştir. Katılımcıların 16% (n=45) doğacak çocuğunun cinsiyetini seçmek üzere ücretsiz bir hizmet sunulduğu takdirde kullanmayı düşünebileceklerini belirtmiştir. Katılımcıların 52'si (%19) çocuklarının cinsiyet seçimine yarayan herhangi bir ilaç olursa, 33'ü (%12) gebelikte bebeğin cinsiyetini erken tespit eden herhangi bir test olursa kullanmak isteyebileceklerini bildirmiştir. Çocuğunun cinsiyeti nedeniyle gebeliği sonlandırmayı düşünebileceklerini bildirenler 4 (%1) dır. İlk doğacak çocuklarının cinsiyetini seçmek üzere ücretli bir hizmet sunulursa/ sunulsaydı kullanmak isteyebileceklerini bildirenlerin 4'ü (%13) erkek çocuk lehine, 19'u (%18) kız çocuk lehine kullanmak istediğini bildirmiştir (P=0.002 , $\chi^2=12,976$). Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Gebelik öncesi cinsiyet seçimine olanak sağlayan bir ilaç olursa/olsaydı ilk doğan çocuğunun cinsiyetini seçmede kullanabileceklerini bildirenlerin durumu karşılaştırıldığında kadınların 31'i (%30) kız cinsiyet için kullanacağını, sadece 9'u (%28) erkek cinsiyet için kullanabileceğini bildirmiştir. Arada istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0.000 , $\chi^2=20,356$). Katılımcıların gebelik öncesi ve gebelik döneminde fetüsün cinsiyetini seçmeye yarayan uygulama ve hizmetlere talebi oldukça düşük olacağı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ayrımcılık, Cinsiyet Seçimi, İntrauterin, Toplumsal Cinsiyet.

Abstract

The aim of this study was to determine the opinions of the women about the applications of gender of the baby before pregnancy and pregnancy. A descriptive study. Three Family Health Centers of biggest districts of Istanbul. It includes 279 women over 18 years accepted to involve in the study. Data was gathered via face to face interviews by using questionnaire. After the participants were informed about the research, the Informed Consent Form on the front of the questionnaire was signed and the volunteers were taken. The data collection form took approximately 10-15 minutes. The data were evaluated with% (percentage) and chi-square test by using SPSS 16.0 package program. Thirty six percent of participants were between 18-24 year old. Most of the participants (78/28%) were primary school graduates. Nineteen (7%) of women know any practice to select the gender of baby before pregnancy, only 4(1%) applied any method and only 4(1%) believe that this practice worked. Twenty four (9%) know any method to early determine the gender during the pregnancy, 2(1%) women applied a practice and believe that they benefitted. One hundred and four participants (37%) reported that they wanted the gender of their first baby to be female. Among those who want to have more than one child, 138(49%) did not select any gender preferences. The number of those who prefer to have equal numbers of female and male children was 106 (38%). Those who prefer to have only male child (n=6;%2), and who would prefer to have more male child than female (n=5;%2) were in minority. Most participants (n=250;90%) expressed that they wouldn't want to have a paid service to select the gender of their children to be born. Sixteen percent (n=45) of participants would prefer a free service to select their infant's gender. Fifty two of participants (19%) would use a possible medicine, if any, to help selection of their infant's gender, and 33(12%) would use a test

* Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Ebelik Bölümü.

** Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı.

*** Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Ebelik Bölümü.

recognizing the gender early in pregnancy. Those who would think of ending the pregnancy due to the gender were 4(1%). Among those who would use it if a paid service would be/would have been offered to select the gender of their first child, 4(13%) would select male gender, and 19(18%) female gender. (P=0.002, $\chi^2=12,976$). The difference was found statistically significant.

In comparison of those who would use it for their first child if any medication would be have en present for pre-pregnancy gender selection 31(30%) would prefer female gender, and only 9(28%) male gender. The difference was found statistically significant (p=0.000, $\chi^2=20,356$). It was found that the demand of participants would be low for methods and services to select the gender of fetus before or during the pregnancy.

Keywords: Discrimination, Gender Selection, Intrauterine, Gender.

1. GİRİŞ

Toplumsal cinsiyet, bireyin kadın ya da erkek olarak gösterdiği genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri doğrultusunda, sosyal olarak yüklenen rol ve sorumlulukları ifade eder. *Toplumsal cinsiyet* sosyo-kültürel bir kavramdır ve kültürden kültüre önemli farklılıklar gösterir. Bireyin cinsiyeti fırsat, kaynak ve hizmetlerin sunumu, kullanımı ve dağıtımında bazı ayrımcı yaklaşımlara neden olabilmektedir. Toplumun kadın ve erkeğe biçtiği "*toplumsal cinsiyet rolü*" pek çok mekanizma aracılığıyla kadın sağlığını olumsuz etkilemektedir (Öngen ve Serpil 2013, 2). Özellikle doğu kültürlerinde erkek üstün tutulur, kutsanırken; kadın ise bağımlı, ikincil sınıf rol ve statüde yer almaktadır.

Cinsiyet seçimi, fetüsün cinsiyetinin belirlenmesi ve tıbbi olmayan amaçlar için kullanılmasıdır. Cinsiyet seçimi uygulaması bazı ülkelerde yasal iken, bazılarında yasaklanmıştır. Türkiye'de yasal olmamakla beraber, sadece cinsiyetle taşınan hemofili ya da bazı kas hastalıkları söz konusu olduğunda cinsiyet seçimine izin verilmektedir (Koyun et al. 2011, 70).

Günümüzde sağlık teknolojisindeki gelişmeler doğrultusunda giderek yaygınlaşan fetal tarama yöntemleri ile cinsiyetin erken dönemde belirlenebilmektedir. Ayrıca fetal cinsiyetin belirlenmesine ilişkin bazı kimyasal kitlerin kullanımı yaygınlaşmaktadır (Gender Prediction Test, <http://www.intelligender.com/intelligender-gender-prediction-test.html>). Tıbbi amaçlar için kullanımını sağlığa katkılar sunan bu yöntemlerin uygunsuz ve etik olmayan kullanımı ile cinsiyete bağlı kürtaj riski artmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada İstanbul'daki üç büyük ilçenin Merkez Aile Sağlığı Merkezlerine (ASM) başvuran kadınlarda gebelik öncesi ve gebelikte bebeğin cinsiyet seçimine yönelik uygulamalara ilişkin kadınların görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Çalışma tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Çalışmaya, İstanbul'daki üç büyük ilçenin Merkez Aile Sağlığı Merkezlerine (ASM) 15 Aralık 2012 -1 Şubat 2013 tarihleri arasında başvuran ve çalışmaya katılmayı kabul eden 18 ve üzeri yaşta 279 kadın dahil edilmiştir.

Katılımcılara araştırmacılar tarafından, araştırma hakkında bilgi verildikten sonra anket formunun ön yüzünde bulunan Bilgilendirilmiş Onam Formu imzalatılarak, gönüllü olurları alınmıştır. Anketler yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır.

Veri toplama amacı ile, araştırmacılar tarafından geliştirilen 3 bölümden oluşan 18 soruluk anket formu kullanılmıştır. 1. bölümde kadınların sosyo-demografik özellikleri, 2. bölümde obstetrik özellikleri ve 3. bölümde cinsiyet seçimine yönelik uygulamalar sorgulanmıştır. Veri toplama formunun uygulama süresi yaklaşık 10-15 dakika sürmüştür. Veriler SPSS 16.0 paket programı kullanılarak % (yüzde) ve ki kare testi ile değerlendirilmiştir. Çalışmanın yapılabilmesi için gerekli izinler alınmıştır.

3. BULGULAR

Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri Tablo-1'de özetlenmiştir.

Tablo-1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Özellikler	Sayı	%	
Yaş	18-24	35	12,5
	25-30	101	36,2
	31-36	73	26,2
	>37	70	25,1
Eğitim durumu	Okur-yazar değil	48	17,2
	Okur-yazar	21	7,5
	İlkokul	78	28,0
	Ortaokul	29	10,4

	Lise	44	15,8
	Üniversite	56	20,1
	Lisansüstü	3	1,1
Mesleği	Ev hanımı	195	69,9
	Serbest meslek	22	7,9
	Memur	60	21,5
	Emekli	1	0,4
	İşçi	1	0,4
Medeni Durumu	Evli	248	88,9
	Bekar	21	7,5
	Diğer (ölmüş, dul,boşanmış, ayrı yaşıyor)	10	3,6

Katılımcıların %36'sı 18-24 yaş aralığındadır. Katılımcıların çoğunluğu 78 (%28) ilkokul mezunudur. Kadınların 248'i (%89) evli olup, büyük çoğunluğu 92'si (%33) iki çocuk sahibi olduğunu belirtmiştir. Kadınların var olan çocuklarının cinsiyetlerine bakıldığında da 105'inin (%38) hem kız hem erkek çocuğa sahip olduğu saptanmıştır. Çoğunun mesleği (n= 195; %70) ev hanımıdır (Tablo 1). Kadınların eşlerinin 139'u (%50) serbest meslek sahibidir. Kadınların çoğunluğu (n=155;%57) ekonomik durumlarını kendi ifadelerine göre orta düzeyde tanımlamıştır. Gebelik geçiren kadınların 244'ünün (%88) gebeliği spontan gerçekleşmiştir.

Kadınların 19'nun (%7) gebelik öncesi dönemde doğacak çocuğun cinsiyetini seçmek üzere herhangi bir uygulama bildiği, sadece 4'ünün (%1) herhangi bir uygulama yaptığı, yalnızca 4'ü (%1) bu uygulamanın işe yaradığını düşündüğü belirlenmiştir. Gebelikte ise cinsiyeti önceden tespit etmek üzere herhangi bir uygulama bilen 24 (%9), uygulama yapan ve işe yaradığını düşünen iki (%1) kişidir.

Katılımcıların 104'ü (%37) ilk doğan çocuğunun cinsiyetinin kız olmasını istediğini ifade etti. Birden fazla çocuk sahibi olmayı isteyen kadınların 138'i (%49) doğacak çocuklarının cinsiyeti için tercih bildirmemiştir. Eşit sayıda kız erkek çocuk sahibi olmayı tercih edeceklerini bildirenler 106 (%38) kişiydi. Sadece erkek çocukları olmasını (n=6;% 2), erkek çocuk sayısının kızlardan daha fazla olmasını (n=5; %2) tercih edeceklerini bildirenler azınlıkta idi. Katılımcıların çoğunluğu (n=250;%90) doğacak çocuğunun cinsiyetini seçmek üzere, ücret karşılığı verilebilecek bir hizmeti almak istemeyeceğini bildirmiştir. Katılımcıların 16% (n=45) doğacak çocuğunun cinsiyetini seçmek üzere ücretsiz bir hizmet sunulduğu takdirde kullanmayı düşünebileceklerini belirtmiştir.

Katılımcıların 52'si (%19) çocuklarının cinsiyet seçimine yarayan herhangi bir ilaç olursa, 33'ü(%12) gebelikte bebeğin cinsiyetini erken tespit eden herhangi bir test olursa kullanmak isteyeceklerini bildirmiştir. Çocuğunun cinsiyeti nedeniyle gebeliği sonlandırmayı düşünebileceklerini bildirenler 4 (%1) dir.

İlk doğacak çocuklarının cinsiyetini seçmek üzere ücretli bir hizmet sunulursa/ sunulsaydı kullanmak isteyebileceklerini bildirenlerin 4'ü (%13) erkek çocuk lehine, 19'u (%18) kız çocuk lehine kullanmak istediğini bildirmiştir (P=0.002 , $\chi^2=12,976$). Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Gebelik öncesi cinsiyet seçimine olanak sağlayan bir ilaç olursa/olsaydı ilk doğan çocuğunun cinsiyetini seçmede kullanabileceklerini bildirenlerin durumu karşılaştırıldığında kadınların 31'i (%30) kız cinsiyet için kullanacağını, sadece 9'u (%28) erkek cinsiyet için kullanabileceğini bildirmiştir. Arada istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0.000 , $\chi^2=20,356$).

4. TARTIŞMA

Yaygın toplumsal cinsiyet anlayışı, kadın cinsiyetine ilişkin bazı ayrımcı uygulamaları da beraberinde getirmektedir. Cinsiyet ayrımcılığı, daha gebelikte erkek çocuğun tercih edilmesinin yaygınlığından başlamaktadır. Kadının toplumsal statüsü ile doğrudan ilgili olan bu durum, kadınların her alandaki insan haklarından, erkeklerle eşit ölçüde yararlanmalarını engellemektedir (Koyun ve ark. 2011, 68-69). Bu çalışmada kadınların 104'ü (%37) ilk doğan çocuğunun cinsiyetinin kız olmasını istediğini ifade etmiştir. Bizim çalışmamızın aksine Almanya'da yapılan çalışmada ise katılımcıların %14'ü ilk doğan çocuğunun cinsiyetinin erkek olmasını, %10'u kız olmasını istediğini belirtmiştir (Dahl ve ark. 2003, 2232). Çalışmamızda birden fazla çocuk sahibi olmayı isteyen kadınların 138'i (%49) doğacak çocuklarının cinsiyeti için tercih bildirmemiştir. Ordu'da yapılan bir çalışmada da kadınların dörtte üçü (%73.6), eşleri ve kendileri için bebeğinin cinsiyetinin kız ya da erkek olmasının önemli olmadığını ifade etmiştir (Erbil ve Sağlam 2010, 351). Benzer bir çalışmada da gebelerin %86,4'ü bebeğin cinsiyetinin kendileri için önemli olmadığını ifade etmiştir (Emül ve ark. 2013, 26). Bu oranlar bizim çalışmamıza göre daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmamızda sadece erkek çocukları olmasını (n=6;% 2), erkek çocuk sayısının kızlardan daha fazla olmasını (n=5; %2) tercih edeceklerini bildirenler azınlıkta idi. Almanya'da yapılan çalışmada da katılanların sadece % 1'i sadece erkek çocukları olmasını, erkek çocuk sayısının kızlardan daha fazla olmasını isteyenler %4 olup çalışma sonuçları ile çalışmamızın sonuçları benzerlik göstermektedir (Dahl ve ark. 2003, 2232).

Kadının toplumsal statüsünü belirleyen eğitim, çalışma yaşamı, siyaset ve karar alma mekanizmalarına katılım ve yasal haklar açısından kadınların maruz kaldıkları tüm bu toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri kadın sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir (Özkan ve Lajunen 2005, 109; Dinç 2013, 2535). Kürtaj için dişi fetüslerin seçilmesi, kız çocukların ihmal edilmesi ve kızların sağlık hizmetine erişiminde yetersiz kalınması gibi ayrımcı uygulamalar, hak suistimalleri ile sonuçlanmaktadır. Çalışmada gebelikte cinsiyeti tespit etme üzere herhangi bir uygulama bilen 24 (%9), uygulama yapan ve işe yaradığını düşünen iki (%1) kişi iken Ordu'da yapılan başka bir çalışmada ise kadınların %16.1'i gebelikte cinsiyeti belirlemek için geleneksel inanç ve uygulamaları bildiğini, %34.0'ı cinsiyeti belirlemek için geleneksel uygulamaları kullandıkları saptanmıştır (Erbil ve Sağlam 2010, 352). Bu oranlar da bizim çalışmamıza göre daha yüksek bulunmuştur. Çalışmamızda gebelikte bilinen geleneksel uygulamalar olarak kadınlar ekşi yiyen, makas üstüne oturan gebenin kızı; tatlı yiyen, bıçak üstüne oturan gebenin erkek çocuğu olacağını ifade etmişlerdir. Mersin ilinde yapılan çalışmada ise kasıkları ağrıyan, ekşi yiyen, rüyasında incir yiyen, karnı sivri görünen gebenin kızı; beli ağrıyan, tatlı yiyen, rüyasında biber yiyen, kalçası büyük ve karnı aşağıda olanın ise erkek çocuğu olacağı vurgulanmıştır (Işık ve ark. 2010, 68). Yapılan benzer bir araştırmada da, bu çalışmalarda bulunan inanç ve uygulamalara benzer uygulamalar olduğu belirtilmiştir (Sancak ve Alver 2011, 145).

Günümüzde tıptaki gelişmeler insan sağlığı ve yaşamını koruma üzerine kurulmuş olsa da her zaman amaç dışı kullanımlar olabilmektedir. Bunun bir örneği olarak fetal tarama yöntemlerinden de önce cinsiyetin belirlenmesine ilişkin bazı kimyasal kitlerin kullanımı yaygınlaşmaktadır. Evde uygulanabilen, eczanelerden temin edilebilen, gebeliğin 10. haftasından itibaren uygulanan basit bir idrar testi ile 10 dakika içinde sonuç alınabilen kitler mevcuttur (Gender Prediction Test, <http://www.intelligender.com/intelligender-gender-prediction-test.html>). ABD'de 2006 yılından bu yana kullanılan bu kit ile, cinsiyete bağlı kürtaj riski artmaktadır. 11 ülkede kullanılan bu kitlerin Çin ve Hindistan'da satılması yasaklanmıştır. Katılımcıların 52'si (%19) çocuklarının cinsiyet seçimine yarayan herhangi bir ilaç olursa, 33'ü(%12) gebelikte bebeğin cinsiyetini erken tespit eden herhangi bir test olursa kullanmak isteyeceklerini bildirmiştir. Almanya'da yapılan çalışmada da çalışmamıza benzer olarak çalışmaya katılanların sadece % 8'nin cinsiyet seçimine yarayan bir ilaç kullanmak istedikleri vurgulanmıştır (Dahl ve ark. 2003, 2233).

Literatürde cinsiyet dengesizliğinin bölgesel ve küresel güvenliği tehlikeye sokabileceğini, erkek artış oranlarının gelecek yıllarda pek çok Asya ülkeleri için önemli bir sorun olabileceği belirtilmektedir (Hesketh ve Xing 2006, 13271). Çalışmamızda çocuğunun cinsiyeti nedeniyle gebeliği sonlandırmayı düşünebileceklerini bildirenlerin sayısı 4 (%1) iken Kanada'da ise cinsiyet tercihli kürtajın arttığı vurgulanmıştır (Vogel 2012, 163; Cassandra 2012).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın sonucunda katılımcıların gebelik öncesi ve gebelik döneminde fetüsün cinsiyetini seçmeye yarayan uygulama ve hizmetlere talebi oldukça düşük olacağı sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, toplumsal cinsiyete dayalı erkek egemen geleneksel kültürün değişmekte olduğunu göstermektedir. Toplumsal cinsiyet temelinde yaklaşım, kızların aleyhine olup erkek tercihli cinsiyet tayini ve cinsiyet tercihli kürtaja neden olabilmektedir. Türk kadınlarının toplumsal statüsünün yükselmesi ile erkek tercihli cinsiyet seçimi değişecektir.

Bulunan sonuçlar doğrultusunda öneriler:

- Toplumsal cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi konusunda başta toplum liderleri olmak üzere halkın bilinçlendirilmesi ve farkındalıklarını artırmak sağlık profesyonellerinin rolleri arasında olmalı.
- Cinsiyet - toplumsal cinsiyet arasındaki etkileşim, kadınlar ve erkekler için çok çeşitli ve birbirinden farklı sağlık sorunlarına yol açmaktadır. Bu konuda intrauterinde başlayan ayrımcılıklara da dikkat çekilmeli, erkek tercihli cinsiyet seçiminin değiştirilebilmesi için kadının toplumsal statüsü yükseltilmelidir.
- Sağlık hizmet sunanlar, intaruterin cinsiyet ayrımcılığının önlenmesi için prenatal genetik taramalar gibi cinsiyet belirlemenin mümkün olduğu işlemler sırasında yasalara ve mesleki etik kurallara uygun hareket etmeli,

- Gebelikte cinsiyetin seçimine yönelik uygulamalara ilişkin yapılan araştırma açığı giderilmelidir.
- Sağlık hizmeti sunanlar ve toplum politika, strateji ve uygulamalara "toplumsal cinsiyet eşitliği" perspektifinden bakabilmelidir.

KAYNAKÇA

- Cassandra, A. (2012). Canadian Women Use Sex-Selection Abortions at Alarming Rate. Ottawa, Canada, April 20. <https://www.lifenews.com/2012/04/20/canadian-women-use-sex-selection-abortions-at-alarming-rate/> Erişim tarihi:21.09.2018.
- Dahl, E., Beutel, B., Brosig, B., & Hinsch, K.D. (2003). Preconception sex selection for non-medical reasons: a representative survey from Germany. *Human Reproduction*, 18 (10): 2231-2234. doi: 10.1093/humrep/deg426.
- Dinc, A. (2013). Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Sağlığı. V. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, 2535.
- Emül, TG., Yılmaz, DV., Uzel A., Toraman D., Aktaş, H. (2013). Bebeğin Cinsiyeti Tahmin Etme ile İlgili Geleneksel İnanışlarının Belirlenmesi. *Sağlıkla*, 5:26.
- Erbil, N., Sağlam, G. (2010). Gebelikte Bebeğin Cinsiyetini Belirleme ve Tahmin Etmeye İlişkin Geleneksel İnanç, Uygulamalar ve Bazı Sosyo-demografik Özelliklerle İlişkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1): 1-14.
- Gender Prediction Test, <http://www.intelligender.com/intelligender-gender-prediction-test.html> Erişim tarihi:21.09.2018.
- Hesketh, T., & King, W.Z. (2006). Abnormal Sex Ratios in Human Populations: Causes and Consequences. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 103 (36): 13271-13275. doi:0.1073/pnas.0602203103.
- Işık, T., Akçınar, M., Kadioğlu, S. (2010). Mersin İlinde Gebelik, Doğum ve Loğusalık Dönemlerinde Anneye ve Yenidoğana Yönelik Geleneksel Uygulamalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1):71-84.
- Koyun, A., Lale, Taşkın., & Terzioğlu, F. (2011). Yaşam Dönemlerine Göre Kadın Sağlığı ve Ruhsal İşlevler: Hemşirelik Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1): 67-99.
- Öngen, B., Serpil, A. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerlerine İlişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 48 (2): 1-18.
- Özkan, T., & Lajunen, T. (2005). Masculinity, Femininity, and The Bem Sex Role inventory in Turkey. *Sex Roles*, 52,103-110 doi: 10.1007/s11199-005-1197-4.
- Sancak, Ş., & Alver, M. (2011). Cinsiyet Tahminine Dayalı İnanış ve Uygulamalara Yönelik Bir Değerlendirme Alman Kültürü ve Türk Kültüründe Karadeniz Örneği. *Karadeniz Araştırmaları*, 30, 143-155.
- Vogel, L. (2012). Sex Selection Migrates to Canada. *Canadian Medical Association or Its Licensors*, 184 (3): 163-164. doi: 10.1503/cmaj.109-4091.